

Aastaaruanne 2014

Raamatukogu nimi:

Tapa linnaraamatukogu struktuuriüksus

Saksi raamatukogu

<http://saksi.tapa.lib.ee>

Elanike arv: 472

1. Põhilised tegevussuunad

Saksi raamatukogu lähtus 2014. aastal kultuuriministeeriumi strateegilisest arengukavast ja selle põhisuundadest; kohaliku kultuuripärandi kogumine ja eksponeerimine, eesti keele ja meele hoidmine, kohalikule elanikkonnale ja peredele suurema tähelepanu osutamine.

Eriliselt märkimisväärt:

1. Kohtumine Saksist pärit kunstniku ja pedagoogi **Lui Läti** tütre **Imbi Tombergiga** ning tema poolt Saksi raamatukogule antud mälestustekogumik, mis sisaldab materjale tema isast, emast, Saksi raskestikasvatatavate tütarlaste koolist ja Saksi kodutöönduskoolist, samuti reprodid akvarellmaalidest, mida Lui Lätt maapaos olles oli maalinud, õlimaalistest, puukujudest ja pastellmaalidest. Peale kohtumist kirjutas ajakirjanik Teele Üprus Virumaa Teatajas artikli Lui Läti elutööst, kuid kunstnik vajaks laiemat tutvustamist. Seda on plaanis teha 2015. aastal, kui kunstniku surmast möödub 65 aastat.

2. Esimest korda laulupidude ajaloos jõudis laulupeotuli meie piirkonda. Saksi raamatukogu andis oma panuse tule vääriliseks vastuvõtuks. Lapsed valmistasid lehvitamiseks väikseid Eesti ja Tapa valla lippe. Toimusid vestlused lauluisa Kreuzwaldist ja 1908. aastal Tapal toimunud keelekonverentsist. Tuld oli saatma tulnud palju rahvast Moelt, Vahakulmust, Saksist jt ümberkaudsetest küladest.

3. **Ilmar Talve** 95. sünniaastapäeva tähistamine. Seoses liikumisaastaga toimus kirjanikku ja etnoloogi tutvustav ekskursioon „Ilmar Talve radadel“ marsruudil Tapa-Moe-Lokuta-Saksi-Aruküla. Kuna Talve emapoolsed esivanemad on Kreuzwaldide soost, haakus see hästi eelneva teemaga.

Teiseks I. Talvega seotud ürituseks oli Peep Puksi portreefilmide „Teadlane Ilmar Talve ja „Kirjanik Ilmar Talve“ tutvustus.

4. Hulgaliselt sai kogutud koduloolist materjali.

(vt ka 4.3)

Märkimisväärid näitused:

1. „Lui Lätt – kunstnik ja pedagoog“

Eriti tähelepanuväärne osa näitusest olid kunstniku metsavennana maalitud akvarellide reprod, mida 2014. aastal esmakordselt eksponeeriti.

2. „Meie poiste saavutused 2014. aastal“

Näitus tutvustab Moe jalgpallipoiste saavutusi. On nad ju rahvajalgpalli Peipsi alagrupi meistrid, sussi jalgpalli maailmameistrid, paljude alagruppide võitjad. Noormehed tõid oma karikad ja diplomid raamatukokku säilitamiseks.

Näitus on jätkuks raamatuväljapanekule „Liikumine – see on tervis“.

2. Juhtimine

2.1 Raamatukogude tegevust reguleerivad dokumendid ja nõukogud:

Raamatukogu tööd reguleerivad dokumendid - [põhimäärus](#), [kasutamise eeskiri](#), [AIP'i sisekorraeeskiri](#) ning [muud raamatukogutööd reguleerivad dokumendid](#) on olemas ja kehtivad.

Saksi raamatukogu tegevus on kajastatud osaliselt ka Tapa valla ja Tapa linnaraamatukogu arengukavades.

2.2 Eelarve

Eelarvega tegeleb Tapa linnaraamatukogu.

2.3 Struktuur

Muutusteta.

2.4 . Personali juhtimine ja areng

2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest 2014

(tabel linna/maakonna raamatukogude (mitte valdade) järgi, keskkogu lõporeal enne kokkuvõtet)

Raamatukogu nimi	Koolituste arv	Koolitustundi de arv (koolituse pikkus)	Raamatukogu-hoidjate arv, kes osalesid täienduskoolitusel	Koolituseks kulutatud
Saksi rk	5	11	1	

Koolituse teema	Korraldaja	Osavõtjate arv
1. Elutuba ehk kujundusnippe raamatukogus 2. Uuemad tõlked hispaania kirjandusest 3. Paberi- ja trükikunsti ajaloo, raamatute säilitamisest ja restaureerimisest 4. Metsiku raamatukogu ja perekond Pruulid 5. ID-kaart, mobiil-ID ja e-riik	LVKRR	1

Maakonnaraamatukogu on korraldanud täienduskoolitusi väga hästi ja läbimõeldult. Teemad on olnud huvitavad ja koolitustelt saadud teadmised töös vajalikud.

2.4.2 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised (ettekanded, loengud, koolitused)

Avalikke esinemisi pole toimunud va giiditeenus Moe muuseumile.

2.4.3 Erialahariduse omandamine

2.4.4 Töötajate tunnustamine

2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine

2.5.1 Haldustegevuse üldiseloostus. Raamatukogu ruumid ja asukoht

Vajadus – põrandakatte vahetamine, akende renoveerimine, küttesüsteemi ja elektrisüsteemi kontrollimine ja osa radiaatorite väljavahetamine.

Raamatukogu ruumid, fondi paigutus ja asukoht on samad, mis 2013. aastal.

2.6 Raamatukogu arendustegevused

IT- valdkonnas toimub pidev areng (uuendused ja täiendused raamatukoguprogrammis RIKS).

2.7 Raamatukogude koostöö

Töö koordineerimine ja koostöosuhted

Töö koordineerimine ja koostöosuhted on põhiliselt toimunud kohalikul tasandil:

- Tapa valla raamatukogudevaheline laenutus (SSL) – 212 teavikut sisse ja 19 teavikut välja.
- Kohalike elanike annetatud ajakirjade laenutamine.
- Tapa linnaraamatukogu igakülgne abi SSL-i ja uute raamatute, näituste, kohaletoimetamises ning ka ürituse läbiviimises (näiteks ürituse „Ilmar Talve ajas ja ruumis“ õnnestumisele kaasaaitamises - Peep Puksi portreefilmide „Teadlane Ilmar Talve ja „Kirjanik Ilmar Talve“ katkendite näitamine Vahur Saaremetsa poolt, Ilmar Talve eluloonäituse koostamine Tapa LRK poolt).
- Giiditeenuste osutamine Moe tehas-muuseumile, mille tulemusel sai kohalik elanikkond näha vanaautode rongkäiku ning tehase hoovil neid imetleda.
- Koostöö pedagoogi ja kunstniku Lui Läti tütre Imbi Tombergiga.
- Ekskursiooni „Ilmar Talve radadel“ õnnestumisele aitasid kaasa Tapa LRK juhataja Kersti Burk bussi organiseerimisel, Tapa Jakobi kiriku õpetaja Tauno Kibur, Aili Käsperson, Arno Kangur Moe tehastest, Anne Raava.
- Ansambel „Vana hõbe“, koosseisus Heino Riibak, Vello Raagmets ja Allan Laur, mängis vahepalu muusik, tõlkija ja luuletaja Hillar Vimbergi luuleõhtul.
- Üle Eesti tuntud kodu-uuriija, muinsuskaitseja ja kirjaniku Helmut Elstroki lesk Irma Elstrok lubas näituseks oma abikaasa maalid.
- Vastatud Rein Siku üleskutsele, tutvustada oma jõulude aegset raamatukogu. Saksi raamatukogu tööd on kajastatud 2014. aasta Maalehes nr 53.
- Jätkuv koostöö Moe külaseltsiga (jaanisimman, öökool jm). Ürituste läbiviimisel on olnud suureks abiks Tiina Talvik.
- Valla poolne abi osutamine Tapa valla lippude valmistamisel laulupeotule vastuvõtmiseks.
- Koostöö rahvatantsurühmaga „Eideratas“
- Koostöö Sonda raamatukoguga – materjalide kogumine Lui Läti kohta Sonda perioodist
- Seoses kodu-uurimisega alustatud aasta lõpus koostööd Eesti Kirjandusmuuseumiga.

Juba ammu ei ole maaraamatukogu ainult raamatute laenutamise ja koosviibimise koht, eriti seal, kus vallaametnikke kohtab harva. Raamatukogul tuleb olla tihti vahendaja rollis. Sotsiaalküsimused sai edasi suunata kohalikule sotsiaaltöötajale Sirje Salurale.

2014. aasta sügisel sai positiivse lahenduse Moe 2 ja Moe 3 majade kanalisatsiooniprobleem. Raamatukogu oli kahe osapoole (vallaametnikud, Tapa Vesi – Moe 2 ja 3 elanikud) vahendajaks neli aastat.

Aasta alguses oli vanemate inimeste mureks pankadega ja Eesti Energiaga seonduv. Igal aastal tuleb aidata Lääne-Virumaa pensionäride ühendusele eakate klubi „Meelespea“ ja ansambli „Vana hõbe“ aruandeid teha.

3. Kogud

3.1 Juba mitu aastat järjest on saadud raamatute hulk vähenenud. Kui 2013. aastal on laekunud 259 eksemplari, siis 2014. aastal 210. E-teavikuid ega auviseid pole saanud.

- Annetuste osakaal kogude juurdekasvust on 31 eksemplari. Siia võib lisada ka üleandmised Tapa linnaraamatukogust 25 eksemplari. See on peaaegu ¼ saadud teavikutest. Annetuste ja üleandmiste osakaal on aasta-aastalt suurenenud.

- Kõige rohkem on laenutatud ilukirjandust – 3345 eksemplari, järgneb perioodika – 1720 eksemplari. Aimekirjandust on laenutatud ligi 200 eksemplari võrra rohkem kui 2013. aastal.

Tellitud perioodika on suunatud maainimesele, kuid loetakse hästi ka raamatukogule annetatud nn kollaseid väljaandeid. Soovitakse käsitööajakirju, kuid raha puudusel neid tellida ei ole olnud võimalik. Seni on olnud võimalus kasutada SSL-teenust.

Komplekteerimisega tegeleb Tapa linnaraamatukogu.

4. Raamatukoguteenused

Saksi raamatukogus on kõige rohkem kasutatud paljundamis- ja skaneerimisteenust. Palju kasutatakse raamatukogu info saamiseks, eriti vanemaealised. Teavikute reserveerimisel või pikendamisel kasutatakse kõige rohkem telefoni.

Lugejate rahulolu-uuringuid on plaanis teha 2015. aastal.

4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine (AIP-i kasutamine)

Võrreldes eelmise aastaga, on AIP-i kasutus veidi suurenenud, kuid kasv tuleneb põhiliselt kahest külastajast. Nende arvel on ka tasulisel arvutil töötamine. Lapsed on saanud arvutit kasutada väga vähe, sest AIP-is on vaid üks arvuti.

4.2 Raamatukogu kasutamine

Lugejate arv on vähenenud ning seoses sellega ka külastajate arv. Põhjuseid on mitu:

1. Elanikkonna vananemine. Üle 80-aastaseid lugejaid on üle 10% üldarvust. Terviseprobleemid takistavad raamatukokku tulemist ja lugemist. Mitmed on lahkunud igaveseks või mujale elama asunud.

2. Noorte jätkuv väljaränne. Suurim väljaränne toimus 2013. aasta sügisel, kuid mõjutas 2014. aasta andmeid.
3. 2014. aastal on juurde tulnud paar lugejat, kes eiravad ühiselu reegleid. Külastuste arv, eriti laste osas, sõltub paljuski neist.

Raamatu- kogu	Lug-d 2013	Lug-d 2014	Muut- us(+/-)	Külas- tused 2013	Külas- tused 2014	Muutus (+/-)	Virtuaa- lkülas-d 2013	Virtuaal- külas-d 2014	Muut- us(+/-)
Saksi rk	224	178	-46	3505	3397	-108	20	11	-9

Kuigi külastuste arv on langenud, on laenutuste arv suurenenud, samuti kohalkasutuste arv. Nagu eelmistel aastatelgi, on hästi toiminud valla raamatukogudevaheline laenutus SSL..

Raama- tukogu	Laenut-d 2013	Laenut-d 2014	Muutus (+/-)
Saksi rk	5972	6423	+451

Siiani ei ole olnud vajadust kasutada RVL-i. Koduteenindust aitavad korraldada sotsiaaltöötaja, teenindatava hooldajad või naabrid. Liikumispuudega inimestel on väga raske Saksi raamatukogusse pääseda, sest trepikojas puudub kaldtee.

Moe külaseltsi *Facebook*'is lehel on olnud pidevalt raamatukogus toimuva eelreklaam ning pildimaterjal toimunust. Lehte on külastatud aktiivselt, kuid see ei kajastu kahjuks statistilise aruande virtuaalkülastuste arvus, kuna arve pole võimalik eraldi välja võtta.

4.3 Lasteteenindus:

Parimad kordaminekud:

1. Nukitsa konkursist osavõtt – raamatute tutvustus, ristsõna koostamine ja väärilise autasu saamine.
2. Ettevalmistused laulupeotule tervitamiseks (lippude valmistamine, Fr.R. Kreutzwaldi elu ja tegevuse tutvustamine).
3. Koduümbruse ajaloo tutvumine „Öökoolis“.
4. Raamatukogutunnid Pisipõnni lasteaia Vahakulmu rühmades.
5. Loovusring koos Moe külaseltsiga.
6. Laste endi poolt korraldatud üritus „Koduümbruse seemed“ (lapsed korjasid seemed ja määrasid neid seenemäärajaga). Seente ehituse võrdlemine.
7. Eveli Variku ja Riina Runneli näitus „Mida kõike võib teha vana raamatuga...“ inspireeris lapsi väga ja nende töödest sai omakorda näitus kunstnike näituse kõrvale.
8. Väljapanek „Mina soovitan“ oli lasteosakonnas üleval kolm kuud. Lapsed vahetasid ise seal raamatuid ja kontrollisid väga tähelepanelikult, et nende soovitud oleks õiges kohas. Väljapanek tekitas ka suuremat lugemis- ja üksteisele ettelugemise huvi.

Raamatukogutunde Vahakulmu lasteaias on raske läbi viia transpordi puudumise tõttu. Kuna kergliiklusteed lasteaia ja raamatukogu vahel ei ole, ei saa lapsed jalgsi mööda sõiduteed tulla, kuigi vahemaa oleks vanema rühma lastele käimiseks paras.

2014. aastal toimusid tunnid lasteaias kord kuus peale lõunauinakut. Laste tähelepanu on siis veel hajevil.

2015. aastal on plaanis tundide arvu lasteaias vähendada. Püüame leida transpordivõimaluse, et saaks lapsi raamatukogusse tuua.

Rohkem tähelepanu tahaks pöörata laste enesealgatusele ürituste ja näituste organiseerimisel. Raamatukoguhoidja roll oleks vaid abistav ja suunav.

Lastekogu komplekteeritakse Tapa lrk poolt ning siiani on see väga hästi toimunud.

Raamatu-kogu	Lug-d 2013	Lug-d 2014	Muu-tus (+/-)	Külast-d 2013	Külast-d 2014	Muutus (+/-)	Laenu-t 2013	Laenu-t 2014	Muutu-s (+/-)
Saksi rk	45	47	+2	1331	1093	-238	598	710	+112

(vt ka 4.2 ja 4.5)

4.4 Erivajadustega sihtrühmade teenused

Siiani ei ole erivajadustega sihtrühmadele teenuseid osutatud, kuid 2015 aastal on plaanis viia läbi mõned raamatukogutunnid Imastu kool-kodu rahvale. Tunnid toimuvad raamatukogus, transport nende poolt (kooskõlastatud).

4.5 Raamatukogu kultuurikeskusena

Raamatukogu roll kohalikus kultuurielus on väga oluline. Suvel, Moe muuseumile giiditeenust osutades, tõin ekskursandid ka Saksi raamatukokku. Nii said Ida-Harju invaühingu, Vanaauto klubi Unic liikmed jt tutvuda Lui Lätti maalide reprodaga ja tema elutööga. Samuti külastasid näitust Tapa valla arengukava koostamise töörühma liikmed.

FC Moe jalgpallurid tõid oma võidukarikad ja diplomid raamatukokku alalisele hoiule.

Kaleph Jõulu saatis raamatukokku oma Lokuta küla kohta kogutud materjalid.

Peamised koostööpartnerid vt 2.7.

Raamatukogu nimi	Näitused/virtuaalnäitused, väljapanekud	Üritused	Üritustel osalenute arv
Saksi rk	14	20	428

Lõimumistegevust ei ole toimunud, sest piirkonnas on mitte-eestlasi väga vähe. Pidevalt raamatukogu külastav soomlane võtab iseseisvalt osa Tapa linnas ja Saksi rks toimuvatest kultuuriüritustest, huvitub kohalikest kultuurist.

Näitused ja väljapanekud olid ka sellel aruandeaastal orienteeritud ümbruskonnast pärit laiemat tuntut kogunud inimestele, kuid ka liikumisaastale ning tähtsündmustele. Hea, et lapsed tunnevad nende vastu suurt huvi.

Jaauar – väljapanek Nukitsa konkursi raamatutest

Veebruar – „Eestlased taliolümpiamängudel“ (taliolümpia- ja liikumisaasta eri)

„Küünlakuu“ – veebruarikuu tähtpäevadest

„Viljandi huvikooli õpilaste loometööd“

Märts – „Ilmar Talve 95“ vallasisene rändnäitus

„Lääne-Viru kirjanikud tädipojad Ed. Bornhöhe (Brumberg) ja Ed. Vilde“

Aprill – „Üllatusi Eesti loodusest“ Tavi Greppi fotonäitus

Mai – „2014. aasta lind, loom ja puu“ (jäljendatud pesitsevad meiegi kandis, sellepärast temale eriline tähelepanu)

Juuli – „Lui Lätt – kunstnik ja pedagoog“ (materjali mahukuse tõttu näitus üleval 3 kuud)

Oktoober – „Mina soovitan“ väljapanek laste poolt valitud raamatutest

November – „Meie noormeeste saavutused 2014. aastal jalgpallis“

„Liikumine – see on tervis“ (mõlemad liikumisiaasta eri)

Detsember – „Mida saab teha vana raamatuga“

„Peegeldusi elurajalt“ Helmut Elstroki maalide näitus

Üritused aruandeaasta esimesel poolel olid peamiselt lastele. Jaanuarist aprillini tegutses teisipäevane loovusring ning üks kord kuus toimusid raamatute tutvustused ja ettelugemised koos mängudega Vahakulmu lasteaias. Loovusringi põnevamaid ettevõtmisi oli *emakeelepäeval* kohalike murdesõnade (Kadrina ja Ambla kihelkond) otsimine ja nende tähenduse leidmine praeguses kirjakeeles.

Märtsis ja mais toimusid Ilmar Talve 95. sünniaastapäevale pühendatud üritused (vt.1)

Eakate päeva ja õpetajate päeva ühisüritusena toimus Lui Läti mälestusõhtu – külaliseks kunstniku tütar Imbi Tomberg.

Novembris – Raamatuklubiga teatrisse

Detsembris – Külaline raamatukogus (*Hillar Vimbergi luuleõhtu*)

4.6 Raamatukogu koolituskeskusena

Kasutajakoolitused arvuliselt

Raamatukogu	Rühmakoolit.arv		Osalejate arv		Individaalkoolit. arv		Osalejate arv	
	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014
	3	2	21	11	1	0	4	0

Kasutajakoolituse peamised sihtrühmad on olnud erinevas vanuses lapsed. Peamised teemad:

- Nukitsa konkursi raamatute otsimine, väljapanemine ja märgistamine
- RIKSWEB-i kasutamine

Individaalkoolitusi täiskasvanutele tuleb teha pidevalt. Peamised teemad:

- Sõidupiletite broneerimine
- Tuludeklaratsioon
- CD kirjutamine
- Digitaalsed pangateenused
- Eesti Energia digitaalsed teenused
- Avalduste ja aruannete koostamine
- Õnnitluskaartide vormistamine jpm

4.7 Raamatukoguteenuse turundus (*tutvustamine*)

Peamised kanalid raamatukoguteenuste tutvustamiseks on Tapa linnaraamatukogu koduleht (kõigi valla raamatukogude info on kättesaadav ühelt lehelt – www.tapa.lib.ee), RIKSWEB, Tapa valla koduleht, Tapa valla ajaleht Sõnumed.

Uueks väljundiks aruandeaastal oli Moe külaseltsi *Facebook*-is leht, sest külaseltsi tegevused on olnud raamatukoguga tihedalt seotud. Samuti tutvustame mahukamaid üritusi Tapa LRK *Facebooc*'i lehel.

Tasuliste teenuste hinnakiri on raamatukogus. Uuendusi selles osas ei ole.

4.8 Bibliograafia- ja infotöö

4.8.1 Andmebaaside loomine

Uusi andmebaase loodud ei ole.

4.8.2 Infopäringud

Infopäringuid on toimunud peaaegu iga päev. Kindlasti on jäänud osa päringuid registreerimata, kuid enamus on registreeritud. Suurenenud on bibliograafiliste päringute arv, mis on tingitud sellest, et uut kirjandust jõuab raamatukokku üha vähem. Kuna mitu naist piirkonnast on läinud tööle Imastu kool-kodusse, siis on otsitud palju õppekirjandust puuetega inimeste kohta.

Kõige rohkem päringuid on olme- ja sotsiaalvaldkonnast, lisaks aadressiotsingud, kohalikke vaatamisväärsusi jm kajastavad päringud (vt ka 4.6).

4.8.3 Trükised ja veebiväljaanded

Kokkuvõte

Juba eelmisel aruandeperioodil on pööratud tähelepanu sellele, et külastuste ja laenutuste arv Saksi raamatukogus pidurdub või koguni väheneb jätkuvalt seoses piirkonna elanike arvu vähenemisega. Rõõmustav on aga see, et laenutuste arv käesoleval aastal siiski kasvas, eriti laste osas!

Lähtudes kultuuriministeriumi strateegilisest arengukavast, on kogutud hulgaliselt koduloolist materjali, organiseeritud mõned pereüritused, pööratud tähelepanu eesti keele ja meele säilimise vajadusele näituste, väljapanekute, ürituste, vestluste kaudu. Leitud on uusi koostööpartnereid.

2015. aastal on plaanis jätkata kirjanduslike ekskursioonidega, seekord Edgar Kase radadel, koguda kohalikku kultuuripärandit ja seda rahvale tutvustada, korrastada fondi ja andmebaasi, viia läbi inventuur. Kuna 2015 aasta on muusika-aasta, siis on kavas lasteaias ja raamatukogus tutvustada väikestele lugejatele laulutaat Gustav Ernesaksa pojatütrel Pille Ernesaksa tehtud raamatut „Laulupeo värviraamat“. Moel elanud ja siit koolis käinud Pille on pühendanud oma raamatu vanaema Stellale, kes on aastakümneid õpetanud lasteaiatähtsaid, ja vanaisa Gustavile.

Saksi raamatukogu raamatukoguhoidja
Sirje Võsa

22.01.2015